

Дело C-806/21

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

21 декември 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Hoge Raad der Nederlanden (Нидерландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

14 декември 2021 г.

Орган, повдигнал обвинението:

Прокуратурата

Наказателно производство срещу:

TF

Предмет на главното производство

Касационна жалба срещу оправдателна присъда по обвинение в неизпълнение на задължението по член 8, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 273/2004, а наред с всичко останало и по обвинение за транспортиране и притежание на големи количества прекурсори на наркотични вещества

Предмет и правни основания на преюдициалното запитване

В касационното производство, в контекста на приетото за доказано деянието, за което е повдигнато обвинението, се поставя въпросът дали понятията „оператор“ и „обстоятелства“ по член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004 следва да се тълкуват разширително или тясно.

Преюдициални въпроси

1. Трябва ли да се считат за „оператори“ по смисъла на член 2, буква г) от Регламент № 273/2004 физическите и юридическите лица, които участват в

пускането на пазара на включени в списъка вещества по такъв начин, че това участие представлява наказуемо деяние по член 2, параграф 1, буква г) от Рамково решение 2004/757?

При утвърдителен отговор на първия въпрос:

2а. Представяват ли тези деяния на оператора по въпрос 1 „обстоятелства“ по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004?

2б. Представяват ли деяния като получаването, транспортирането и съхраняването на включени в списъка вещества „обстоятелства“ по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004, ако тези деяния не са извършени с намерението тези вещества да се доставят на трети лица?

Посочени разпоредби от правото на Съюза

Съображения 1, 2, 3, 6, 10, 11, 12 и 13, членове 1 и 2, член 3, параграфи 1—4 и 6, член 4, параграфи 1—3, членове 5, 7, 8, 10 и 12 от Регламент (ЕО) № 273/2004.

Член 1, точка 2, член 2, параграф 1, буква г) от Рамково решение 2004/757/ПВР.

Членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз

Посочени разпоредби от националното законодателство

Член 2 от Wet voorkoming misbruik van chemicaliën (Закон за предотвратяване на злоупотребата с химически вещества).

Член 1, точка 1 от Wet op de economische delicten (Закон за стопанските престъпления)

Членове 2, 10 и 10а от Opiumwet (Закон за наркотичните вещества)

Кратко представяне на фактическата обстановка и на главното производство

- 1 TF (наричан по-нататък „обвиняемият“) транспортира химически вещества (включително солна и сярна киселина) с нает на негово име микробус, като извършва неколкостепенни курсове между Лиеж (Белгия) и различни адреси в Нидерландия. Той не разполага с правдоподобно или подлежащо на проверка обяснение по отношение на възможната законна употреба на тези химически вещества. Въпреки неколкостепенно констатираните липси на обозначения върху веществата, обвиняемият знае, че става въпрос за

химически вещества и ги транспортира в изпълнение на приятелска услуга, без да е сключен договор за превоз.

- 2 Установено е, че обвиняемият е бил длъжен да знае, че съществува значителен риск, който той поел, въпросните химически вещества да бъдат използвани като „прекурсори“ за незаконно производство на синтетични наркотици.
- 3 За това еднородно деяние му е повдигнато обвинение за извършване на две престъпления, а именно за нарушение на член 10a от Opiumwet и за неизпълнение на задължението по член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004 за уведомяване на обстоятелства в качеството си на оператор.
- 4 В производството по въззивно обжалване обвиняемият е осъден за първото престъпление, но е оправдан по отношение на второто. Въззивният съд излага следните мотиви за взетото решение.
- 5 Системата за мониторинг, въведена с Регламент № 273/2004, има за цел да постигне баланс между незаконната употреба на химически вещества от производителите на незаконни наркотични вещества и използването им за постигането на законни цели от химическата промишленост.
- 6 Затова за операторите е предвидено задължение за уведомяване на компетентните органи за всички обстоятелства, за които има съмнение, че такива вещества могат да бъдат отклонени за незаконно производство на наркотични вещества.
- 7 Следва да се приеме, че понятията „оператор“ и „обстоятелства“, посочени в обвинителния акт, са използвани със значението, което те имат съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004.
- 8 Въз основа на широката дефиниция на първото понятие обвиняемият би могъл да бъде квалифициран като „оператор“. Въпреки това, естеството на деянията на ответника и обстоятелствата, при които те са били извършени, не предполагат в конкретния случай да се приеме, че са налице „обстоятелства“, за които следва да бъде направено уведомяване по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004. Следователно не са налице и съставомерните елементи за престъплението, за което е повдигнато обвинението, и поради тази причина се налага да бъде постановена оправдателна присъда.
- 9 Openbaar Ministerie (прокуратурата) подава касационна жалба срещу тази оправдателна присъда.

Основни доводи на страните в главното производство

- 10 В изложеното касационно основание органът, повдигнал обвинението, по същество твърди, че с оглед на целта на Регламент № 273/2004 понятието „обстоятелства“ по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004 следва да се тълкува разширително.

Кратко представяне на мотивите на преюдициалното запитване

- 11 Отправната точка за преюдициалното запитване е доказаното участие на обвиняемия в подготвянето или в подпомагането на извършването на престъпления, наказуеми по Opiumwet, тъй като той получил включени в списъка вещества в химически завод в Лиеж (Белгия) и впоследствие ги транспортирал до различни местоназначения в Нидерландия, където ги съхранявал. Тези деяния са обявени за престъпления, по-специално за да се приложи Рамково решение 2004/757, чийто член 2, параграф 1 изисква всяка държава членка да гарантира, че е наказуемо производството, транспортирането или дистрибуцията на прекурсори, когато е налице знание, че те са предназначени за незаконно получаване или производство на наркотици.
- 12 Поставеният в касационното производство въпрос е дали апелативният съд не е приел неправилно, че с деянията си ответникът е извършил и нарушение на задължението на операторите по член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004 да уведомят компетентните органи за определени обстоятелства относно включените в списъка вещества. Съгласно член 12 от този регламент нарушението на тази разпоредба трябва да се наказва с ефективни, пропорционални и разубеждаващи санкции и представлява стопанско престъпление по нидерландското право.
- 13 Понастоящем се поставя въпросът дали законодателят на Съюза е искал едно (юридическо) лице да подлежи на наказателно преследване и за двете горепосочени престъпления при извършване на едно и също деяние (транспортиране на химически вещества).
- 14 Регламент 273/2004 има за цел да предотврати посочените в Рамково решение 2004/757 деяния, а именно незаконния трафик с наркотици, като налага на операторите задължението за уведомяване на органите за обстоятелства, свързани с включените в списъка вещества. Следователно разпоредбите от правото на Съюза могат да се разбират в смисъл, че следва да се направи ясно разграничение между деянията, наказуеми съгласно тези разпоредби: или обвиняемият, в качеството си на оператор, е виновен за нарушаване на задължението за уведомяване по член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004, или той е виновен за извършването на някое от деянията, които са икриминализирани съгласно Рамковото решение (престъпленията по Opiumwet).

- 15 Възможното алтернативно тълкуване би било, че обвиняемият, който извършва наказуеми деяния по Рамково решение 2004/757, свързани с включени в списъка вещества, трябва да изпълни и задължението за уведомяване по член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004.
- 16 Въпросът при това положение е какви са последиците от това с оглед на принципа *nemo tenetur* по смисъла, по-специално на членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз и на член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Съгласно практиката на Европейския съд по правата на човека и съгласно Хартата този принцип може да препятства наказателното преследване и наказването на обвиняемия, ако е налице информация, получена от него под натиск, включително под заплахата от наказателни санкции, при условие че тази информация е с източник направено от него изявление, което в зависимост от конкретния случай може да бъде записано в документ. Не е изключено обвиняемият, в случай че въз основа на задължението за уведомяване по Регламента съобщи за извършено от него престъпно деяние, да избегне вследствие на това наказателното преследване и наказването за извършено престъпление по *Opiumwet* или най-малкото да възникнат трудности в контекста на това наказателно преследване и наказване.
- 17 В Директива 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма се предвижда, че когато задължените лица разкриват информация добросъвестно, това не води до пораждаване на отговорност. Регламент № 273/2004 не съдържа подобна разпоредба и следователно, за разлика от посочената директива, не предлага никаква защита срещу евентуални нарушения на принципа *nemo tenetur*.
- 18 В този контекст възниква въпросът как трябва да се тълкуват понятията „оператор“ и „обстоятелства“ по смисъла на Регламент № 273/2004. Ако двете понятия се тълкуват разширително, би се стигнало до обосноваване на задължение на обвиняемия за уведомяване в конкретното дело, а горепосочените последици ще бъдат по-засилено проявени. Ситуацията би била различна, ако и двете или едно от двете понятия се тълкуват по-тясно. Може да се отбележи следното в това отношение.
- 19 В настоящото дело въззивният съд очевидно тълкува понятието „оператор“ разширително, в смисъл че то обхваща и обвиняемия, чието поведение също представлява наказуемо по силата на Рамковото решение деяние. Този съд квалифицира именно обвиняемия като оператор въз основа на констатациите, че той е получавал химически вещества от химически завод и ги е транспортирал и съхранявал на различни места в Нидерландия.
- 20 Това разширително тълкуване означава, че всяко лице, което транспортира и съхранява включени в списъка вещества, може да бъде класифицирано като

оператор, който, при наличие на обстоятелства, има задължение за уведомяване. Един от аргументите в подкрепа на това становище е, че понятието „оператор“ е дефинирано широко в Регламента, по-специално като „всяко физическо или юридическо лице, участващо в пускането на пазара на включените в списъка вещества“. Вследствие на това се стига и до обстоятелството, че посочените в регламента задължения, с които трябва да се предотврати злоупотребата с прекурсори на наркотични вещества, са в сила за възможно най-голям кръг лица. Става въпрос не само за вече посоченото задължение за уведомяване по член 8, параграф 1, но и за други разпоредби от Регламент № 273/2004, чиито адресати са операторите.

- 21 Въпреки това, тясното тълкуване на понятието, според което като оператори се класифицират само (юридически) лица, които не извършват наказуеми съгласно Рамковото решение деяния в областта на трафика на включени в списъка вещества, до голяма степен съответства на определението за оператор в предложението за изменение на Регламент № 273/2004 (COM[2012]548). В изложението на мотивите към това предложение оператори се означават като „производителите, дистрибуторите, брокерите, вносителите, износители и търговците на едро, които участват в законната търговия с прекурсори на наркотични вещества“. Това би могло да представлява потвърждение на тезата, че с този регламент законодателят на Съюза не е възнамерявал да разглежда като „оператор“ всяко лице, участващо в какъвто и да е вид търговия с включени в списъка вещества дори когато става въпрос за противоправни деяния. В резултат на това тълкуване се стига до формиране на затворена в правото на Съюза самостоятелна система, съгласно която Регламент № 273/2004 и Рамково решение 2004/757 имат за предмет независещи едни от други деяния, които са или ще бъдат наказуеми, и в която е изключено обвиняем, извършил престъпления по *Opiumwet*, да е виновен едновременно и за неизпълнение на задължението за уведомяване. При това тълкуване обвиняемият не е длъжен да уведомява за извършени от него престъпления, свързани с включени в списъка вещества, като по този начин се елиминират трудностите, произтичащи от принципа *nemo tenetur*.
- 22 Доброто разграничаване между деянията, описани в Регламент № 273/2004, и тези, описани в Рамково решение 2004/757, може да бъде улеснено и чрез стеснително тълкуване на понятието „обстоятелства“ в смисъл, че то не се отнася до деяния, пряко свързани с престъпни деяния, извършени от самия оператор.
- 23 Аргумент срещу подобно стеснително тълкуване е формулировката на член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004. Тази разпоредба обхваща по-специално „всякакви обстоятелства, като необичайни поръчки или сделки с включени в списък вещества, предназначени за пускане на пазара, за които има съмнение, че такива вещества могат да бъдат отклонени за незаконно производство на упойващи или психотропни вещества“. Изглежда, че деянията, които се разглеждат в настоящото дело – транспортиране и

съхранение на включени в списъка вещества — се обхващат от тази разпоредба.

- 24 Ако понятието „обстоятелства“ не следва да се тълкува стеснително, от значение за преценката по настоящото наказателно производство е въпросът дали при тълкуването на това понятие следва да се вземе предвид и естеството на деянията, при това в смисъл че тези деяния трябва да са насочени към (пряко) предаване на включените в списъка вещества на трето лице. При този подход не се обсъжда наличието на обстоятелства, при които самото транспортирането и съхранение на включените в списъка вещества се осъществява с намерението да бъдат извършени (едно или повече) престъпления по *Opiumwet*.
- 25 Изложеното показва, че понятията „оператор“ и „обстоятелства“ по смисъла на Регламент № 273/2004 могат да се тълкуват по различен начин. Въпросът как трябва да се тълкуват тези понятия е от значение за изхода на настоящото дело. Накрая, определянето на обхвата на задължението за уведомяване по член 8, параграф 1 от Регламент № 273/2004 може да има последици и за престъпленията, наказуеми по член 2, параграф 1, буква г) от Рамково решение 2004/757, и за принципа *nemo tenetur*.